

”Efter att ha drivits bort från Via Anelli har langarna bara flyttat sin verksamhet några hundra meter bort.”

kationer. Valeristaketet kanske har en placeboeffekt, men det handlar inte om det, säger han. Stadens ledning lät bygga barriären på grund av att skolbarnens föräldrar upplevde att detta var nödvändigt, och det är ett viktigare mål att utbildningen fungerar smidigt för ”oss och dem” som Zanonato uttrycker det, även om han tillägger: “Jag vill inte att det ska finnas något vi och de.” Om det inte hade byggts ett staket menar Zanonato att många föräldrar tagit sina elever ur skolan nästa termin, och det hade varit ett värre nederlag än några meter nät.

DET ÄR MÖJLIGEN ett legitimt sätt att resonera, men det ställer oss bara inför nya och kontroversiella frågor. Om man ger en barriär till några medborgare för att det svarar mot deras ”behov”, blir inte det ett besvärligt prejudikat? Hur långt ska man gå med respons som är önskvärd för vissa, men oönskad och rentav farlig för andra, innan man är beredd att sätta stopp? Och vem ska sätta ner foten och ge beskedet att det inte blir några nya barriärer?

Som en anonym bloggare kommenterade Zanonato:

”om han verkligen inte vill att det ska finnas något vi och de ... om han inte vill att [barriären] ska finnas, så gör han bäst i att inte bygga någon påhittad, symbolisk placebomur. Även om det bara är symboliskt från hans sida, så är det på riktigt för familjerna som krävde den, och när den visar sig inte fungera kommer de att kräva en ny och bättre mur”.

HATAD BARRIÄR HAR MÅNGA NAMN

En mur som separerar raser, ett anti-terroriststängsel eller början till en permanent gräns mellan två stater – Israel och Palestina? Svaret sitter i betraktarens ögon.

Av Magnus Norell

Forskare vid FOI och *adjunct scholar* vid
The Washington Institute for Near East Policy

BARRIÄREN på Västbanken har olika utseende beroende på betraktarens perspektiv. På sina ställen rör det sig verkligen om en mur – cirka 10 procent av sträckningen, oftast i tätbebyggda områden, och det är självfallet dessa sträckningar av barriären som fotograferas mest. Men barriären består oftare av en rad parallella stängsel med en patrullväg vid sidan av.

Även namnet skiljer sig åt beroende på var man befinner sig. På den palestinska sidan kallas barriären ofta för *jidar al-fasl al-'unsuri*, arabiska för ras-segregerande mur. I Israel heter den *Geder HaHafrada*, hebreiska för separationsstängsel, men ibland helt enkelt för säkerhetsstängsel eller anti-terroriststängsel.

Ursprungsidén till en barriär kom 1992 från dåvarande premiärminister Yitzhak Rabin, som själv föll offer för en israelisk terrorist den 4 november 1995. Rabin menade att en separation mellan israeler och palestinier var nödvändig för att förhindra terrordåd. Denna uppfattning vann under åren som följde fler anhängare från hela det politiska spektret i Israel, och efter att ha konstruerat barriärer längs gränsen till Gaza och mellan Gaza och Egypten 1994, anmodade en regeringskommission året efter att en Geder HaHafrada

borde byggas. Byggarbetet påbörjades 2002, efter att en övervägande opinion i Israel krävt detta som en reaktion på infitadan som bröt ut i oktober 2000.

Sommaren 2009 är endast 60 procent av sträckningen färdig – sju år efter att beslutet att bygga en barriär fattades. Det mesta av barriären byggdes under de första fyra åren, och i dag står i praktiken arbetet stilla. En mängd överklaganden till den israeliska högsta domstolen från olika privatpersoner och organisationer (främst palestinier) har förlängt arbetet. Enligt israelisk lag måste arbetet stoppas tills domstolen fattat ett beslut i frågan, vilket kan ta flera år.

Vid några tillfällen har den israeliska högsta domstolen beordrat den israeliska regeringen att ändra sträckningen som ett resultat av protester från palestinier. Flera regeringar har också, efter protester från både inhemska kritiker och utländska regeringar, beslutat att ändra sträckningen på egen hand. Från början omfattade planerna nästan 20 procent av Västbankens territorium, medan de i dag inkluderar 4,5 procent.

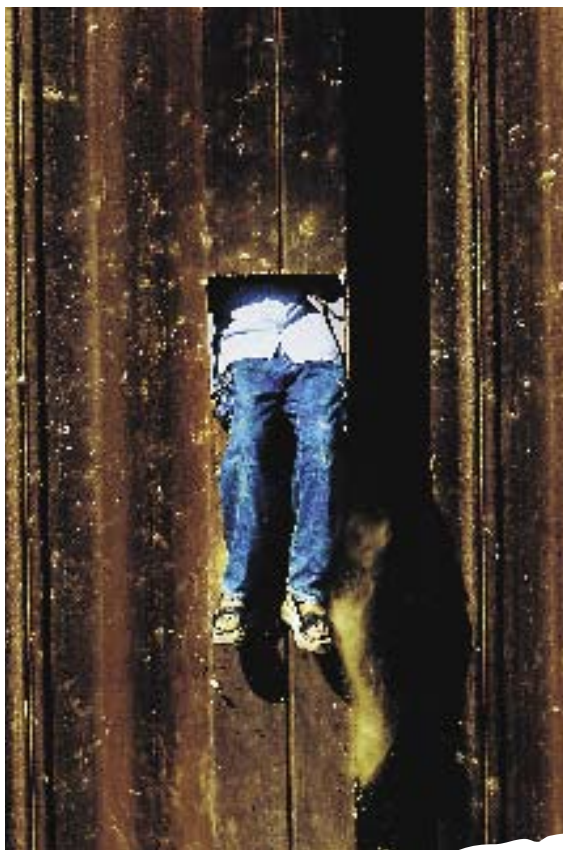
DEN URSPRUNGLIGA sträckningen var den så kallade gröna linjen, den demarkationslinje som var inofficiell gräns och vapenstillståndslinje mellan Israel och Jordanien från 1949. Det mesta av sträckningen gick (och går) dock öster om den linjen, det vill säga på Västbanksterritorium, vilket bidrar till att många aktörer utanför regionen kritiserar barriären.

Mest synligt, och möjligen mest betydelsefullt, är dock att flera större israeliska bosättningar på Västbanken inte har införlivats av barriärens sträckning. Högsta domstolen har däremot, med hänvisning både till Genèvekonventionen och internationell rätt hävdad att barriären inte är olaglig och att även delar av den sträckning som går på västbanksterritorium är laglig, eftersom syftet enbart är säkerhetsmässigt, så länge hänsyn tas till olika civila mänskliga fri- och rättigheter.

I detta sammanhang kan det vara intressant att notera att en högljudd grupp motståndare till hela barriären är den israeliska bosättarrörelsen. De menar, precis som palestinska kritiker, att barriären i själva verket utgör början till en permanent gräns mellan två stater – Israel och Palestina – och därmed förhindrar att Västbanken någonsin blir israeliskt.

EN ÄNDRAD STRÄCKNING har dock inte hindrat att tusentals palestinier har fått sina liv kraftigt beskurna. Barriären skär igenom privat land och försvårar allvarligt människors rörlighet. Många har fått svårt att nå sina jordbruk, och hälso- och sjukvård, vilket bland andra Röda korset kritiserat.

Huruvida barriären påverkar förhållandet mellan israeler och palestinier i stort, är svårare att säga något om. Dessa båda folk befinner sig redan i en konflikt och det är inte säkert att själva barriären vare sig försvårar eller underlättar det förhållandet. I de fall där säkerheten förbättrats för både palestinier och israeler, till exempel i Nablus, kan man redan se att affärs- och restaurangverksamhet över gränsen fått en ordentlig skjuts framåt, oavsett barriären. Och att förhindra våldsdåd (som barriären också gör) kan i sig minska spänningar som annars kommer i dagen.

”Barriärens uppbyggnad och struktur gör att den går att riva eller flytta relativt enkelt.”

Andra aktörer riktar kritik mot barriären från en juridisk ståndpunkt. Bland annat har den internationella domstolen i Haag (ICJ) i en rådgivande dom från juni 2004 slagit fast att barriären är olaglig och måste rivas. Ett domslut som förefaller logiskt om man förutsätter att det primära syftet med barriären är att annektera land. Den domen kritiserades i sin tur skarpt från israeliskt håll för att vara enbart politiskt betingad och det påpekades att domstolen i sitt sextiosidiga domslut helt lyckades undvika att nämna skälet till att barriären överhuvudtaget påbörjades, nämli-

gen den palestinska terrorn mot israeliska mål.

Resultaten av all debatt och själva konstruktionen är blandade. Å ena sidan är det otvetydigt så att många palestinier fått det besvärligare i sitt vardagliga liv. De möter ständiga avstängningar av de grindar genom vilka de måste ta sig för att nå arbete och service och många misstänker att hela processen egentligen syftar till att annektera land och separera människor. Relativt mycket palestinskt land har faktiskt annekterats för att bygga barriären.

Å ANDRA SIDAN har barriären definitivt hjälpt till att få ner antalet terrorattacker, i kombination med en aktiv kontraterorismpolicy ska tilläggas. Utan tvekan har därmed israelernas huvudsyfte med barriären till en del uppfyllts. Vidare har antalet checkpoints och säkerhetskontroller på Västbanken kunnat minskas på grund av barriären, vilket i många fall lett till en normalisering av palestinskt vardagsliv.

Ett ytterligare ursprungligt syfte med barriären, och som sällan diskuterats utanför Israel, var också att få den palestinska myndigheten att fokusera på ett mer

permanent slut på konflikten med Israel om en tvåstatslösning skulle komma till stånd. Barriären kom till mycket på grund av israelisk frustration över palestinsk ovilja att på allvar konfrontera den egna terrorismen. Att separera de palestinska territorierna från Israel och mer eller mindre självständigt demarkera en gräns, även om den inte är permanent, blev en press på den palestinska myndigheten att återgå till förhandlingsbordet. Och om det skulle bli aktuellt gör barriärens uppbyggnad och struktur att den går att riva eller flytta förhållandevis enkelt. ☺